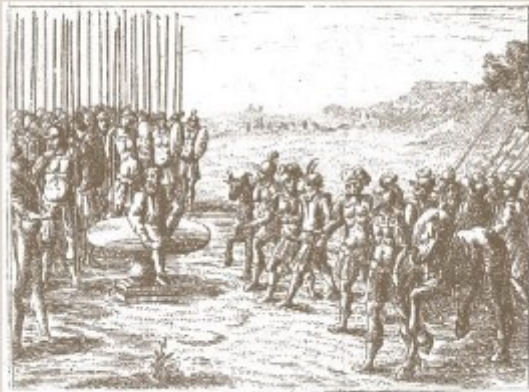

Slovenski zgodovinski roman

Miran Hladnik

SLOVENSKI ZGODOVINSKI
ROMAN

*»od tod samo krvavi punt poznamo,
boj Vitovca in ropanje Turčije«
(France Prešeren, Sonetni venec,
1834)*

Miran Hladnik, Dunaj, 29. aprila 2010

Literatura

- http://sl.wikipedia.org/wiki/Zgodovinski_roman -- Zgodovinski roman, iz Wikipedije, proste enciklopedije
- http://sl.wikisource.org/wiki/Kategorija:Zgodovinske_povesti – zgodovinske povesti na Wikiviru
- http://sl.wikisource.org/wiki/Kategorija:Zgodovinski_romani – zgodovinski romani na Wikiviru
- <http://www.ff.uni-lj.si/oddelki/slovenistika/mh/szr.pdf> -- Miran Hladnik, *Slovenski zgodovinski roman* (2009)
- <http://www.ff.uni-lj.si/slovjez/mh/zgrom/> -- podatkovna zbirka slovenskega zgodovinskega romana

Povzetek

- Slovenski zgodovinski roman sestavlja 359 besedil pripovednega žanra, v katerem je od srede 19. stoletja do danes 143 avtorjev porabilo 26 milijonov besed za refleksijo nacionalne preteklosti ter oblikovanje strategij nacionalnega preživetja.
- Gre za zgodbe o eliminaciji ali zanikanju sovražnika ter za zgodbe o prevzemu in adaptaciji njegovih vrednot.
- Žanrski tipi: roman o antiki, viteški roman, biografski roman, turška povest, pripovedi o pokristjanjevanju, protestantih, kmečkih uporih, čarovnicah, Uskokih, celjskih grofih, lokalni zgodovini itd.

Seznam slovenskih zgodovinskih pripovedi

- 1845 Franc Malavašič: Erazem iz Jame: Povest iz 15. stoletja. Ponatisi. 9500 besed.
- 1858 Valentin Mandelc: Jela: Novela. *Slovenski glasnik*. 11.370.
- 1859 Ferdo Kočever: Mlinarjev Janez slovenski junak ali Uplemenitenje Teharčanov: Spisal po narodni pripovedki iz srede 15. stol. Zagreb. 31.180 besed (ponatis 1892)
- 1864 Josip Jurčič: Domen: Domača povest iz prejšnjega veka. SG. 23.400 besed.
- 1864 Josip Jurčič: Jurij Kozjak, slovenski janičar: Povest iz 15. stoletja domače zgodovine. Celovec: MD. Ponatisi. Prevodi. 28.700 besed.
- 1865 Josip Jurčič: Jurij Kobilica: Izvirna povest iz časov lutrovske reformacije. SG. 13.100 besed.
- 1866 Josip Jurčič: Grad Rojinje: Povest za slovensko ljudstvo. Celovec: MD (SV 13). 17.500 besed.
- 1866 Josip Jurčič: Hči mestnega sodnika: Izvirna zgodovinska povest iz 15. stoletja. SG. 18.000 besed.
- 1866 Josip Jurčič: Kloštrski žolnir: Izvirna povest iz 18. stoletja. SG. 19.430 besed.
- [...]
- [...]

Kaj je zgodovinski roman?

- teksti, ki se tako sami označujejo
- teksti, ki so jih tako dojeli bralci, kritiki in literarna zgodovina
- daljše pripovedi, ki navajajo zgodovinske letnice, zgodovinske osebe in dogodke
- daljše pripovedi, ki se dogajajo v času pred avtorjevo življenjsko izkušnjo

Žanrske značilnosti zgodovinskega romana

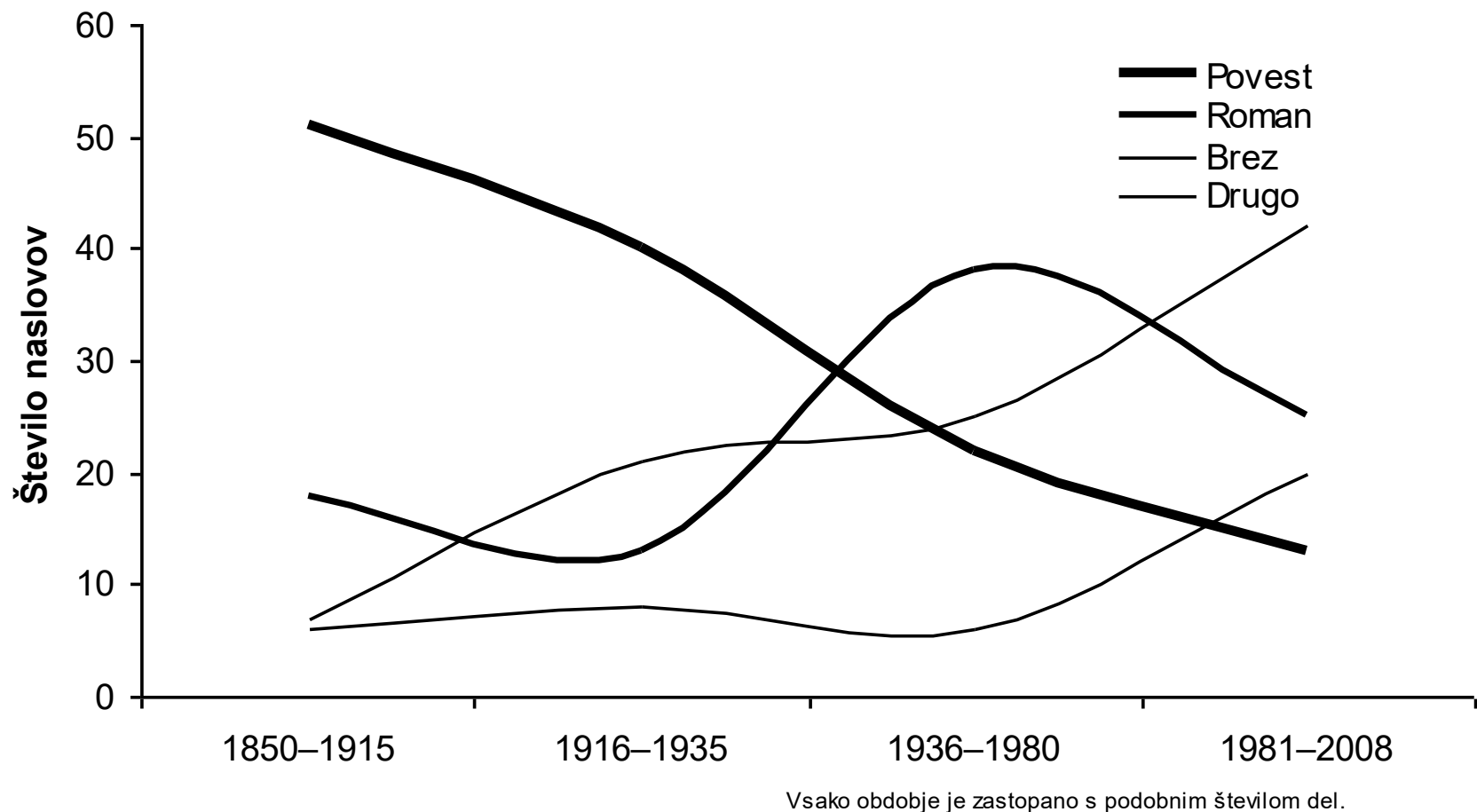
1. Dogajanje v preteklosti, ki avtorju ni bila izkušenijsko dostopna,
2. navajanje zgodovinopisnih dejstev,
3. uporaba popularnih pripovednih motivov in postopkov,
4. nacionalna relevantnost,
5. podrobnejša žanrska klasifikacija.

Alojzij Carli Lukovič, Zadnji dnevi v Ogleju, 1924; prva izdaja 1876

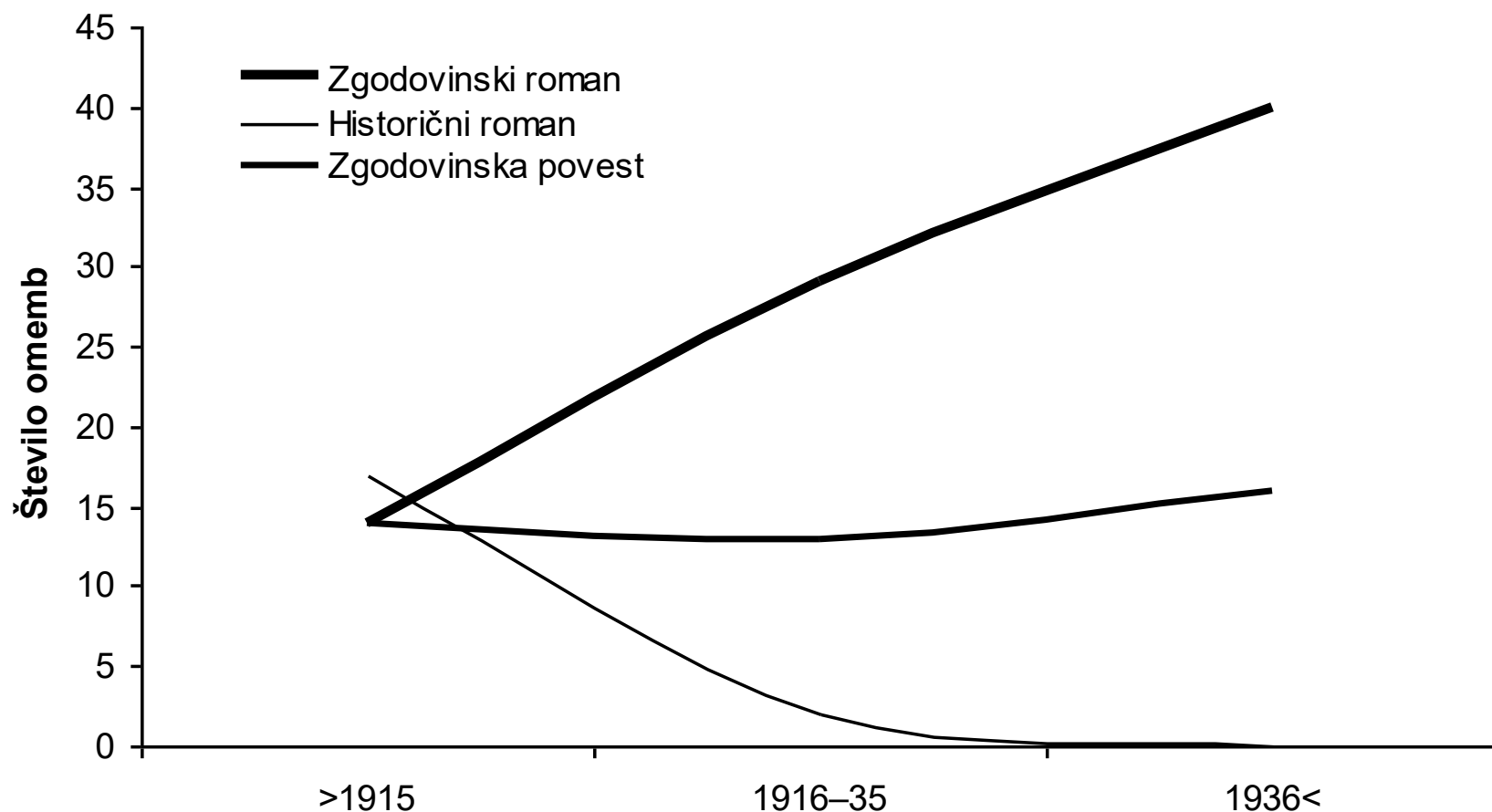
Zgodovinski roman ali le zgodovinska povest?

Dinamika vrstnih oznak v podnaslovih

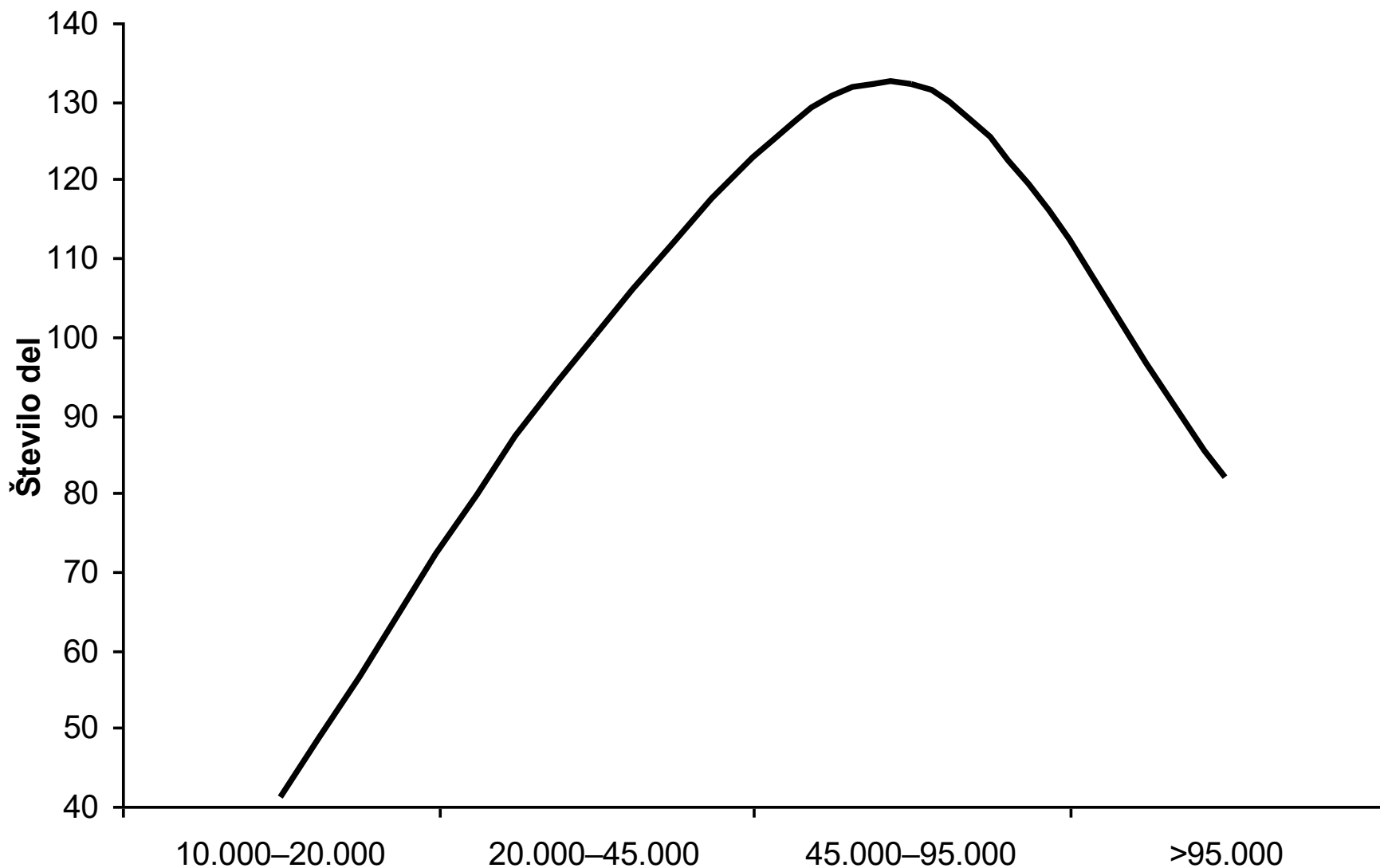

Zgodovinski roman ali le zgodovinska povest?

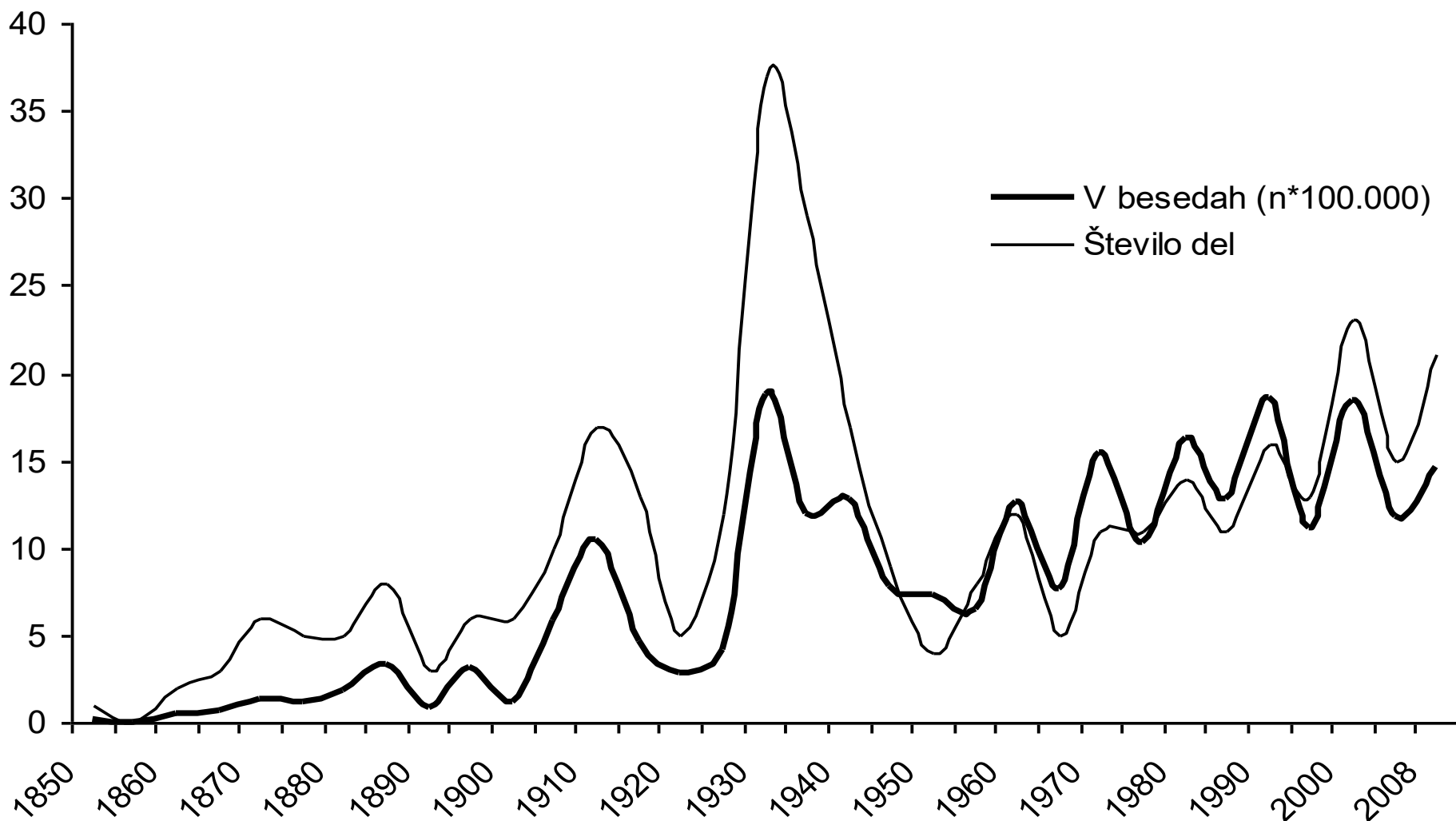
- Dinamika oznak v publicistiki

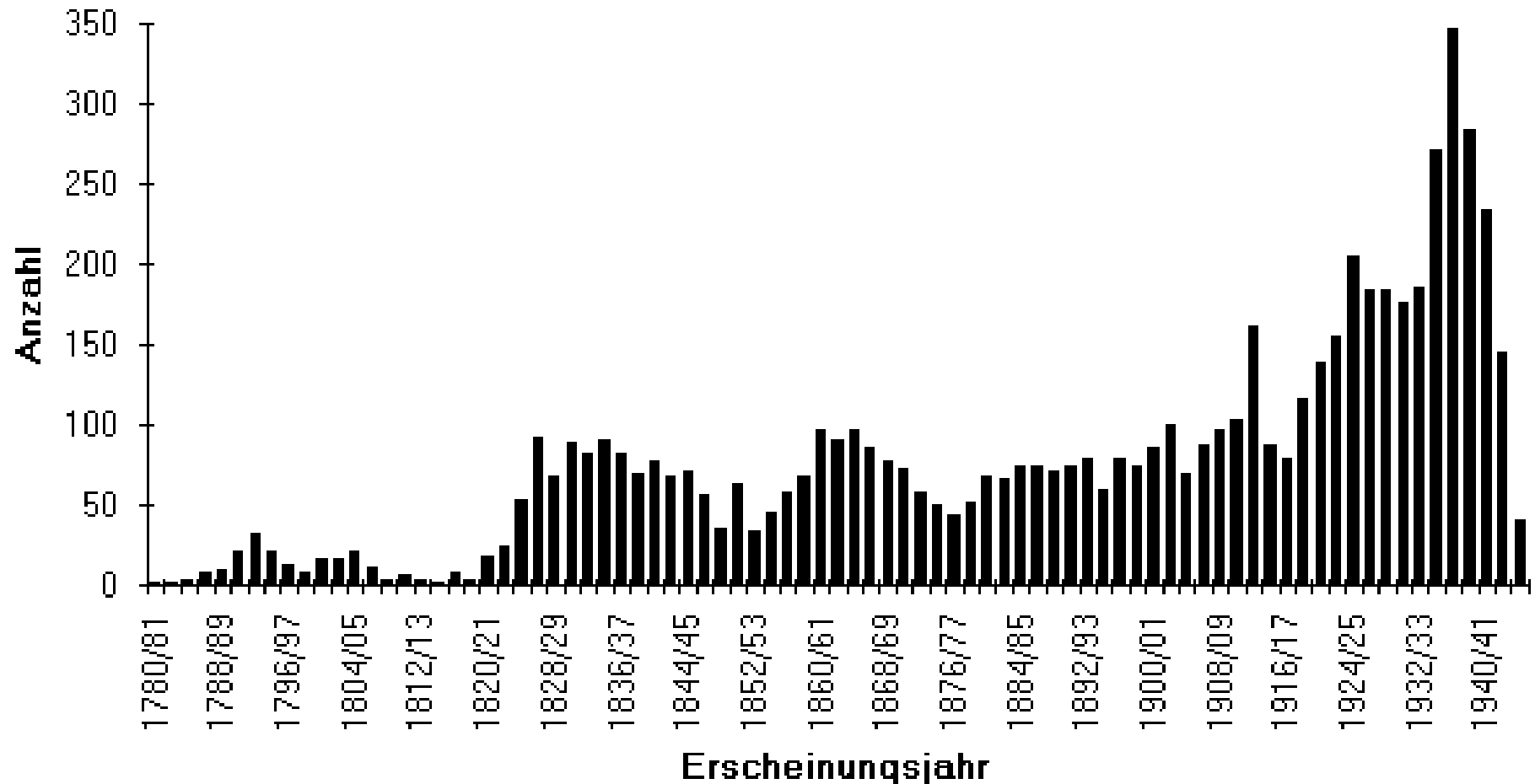
Dolžinske preference zgodovinskih pripovedi

Produkcija slovenskega zgodovinskega romana

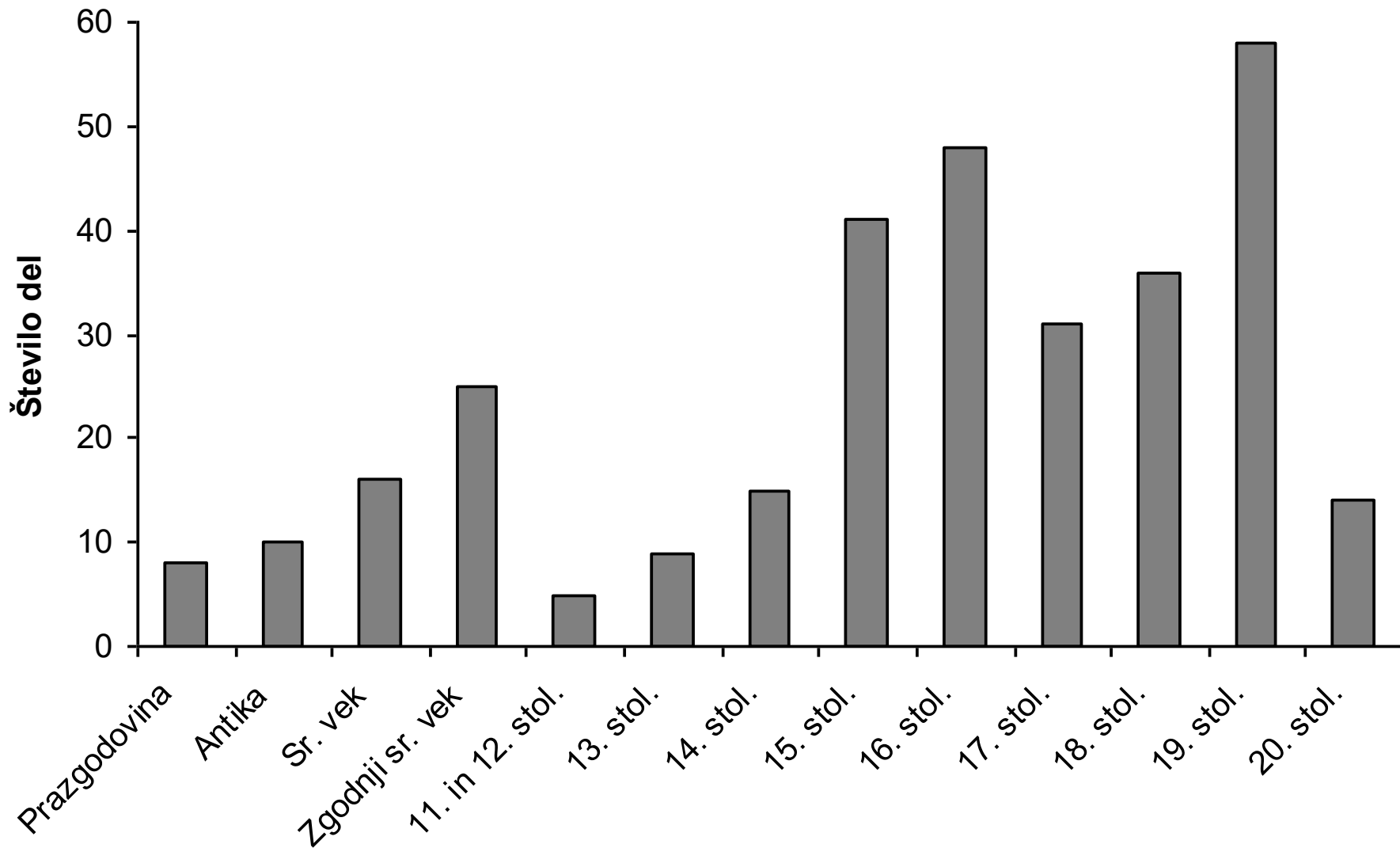

Nemški zgodovinski roman

<http://www.uibk.ac.at/germanistik/histrom/> -- Projekt Historischer Roman, Institut für Germanistik, Universität Innsbruck

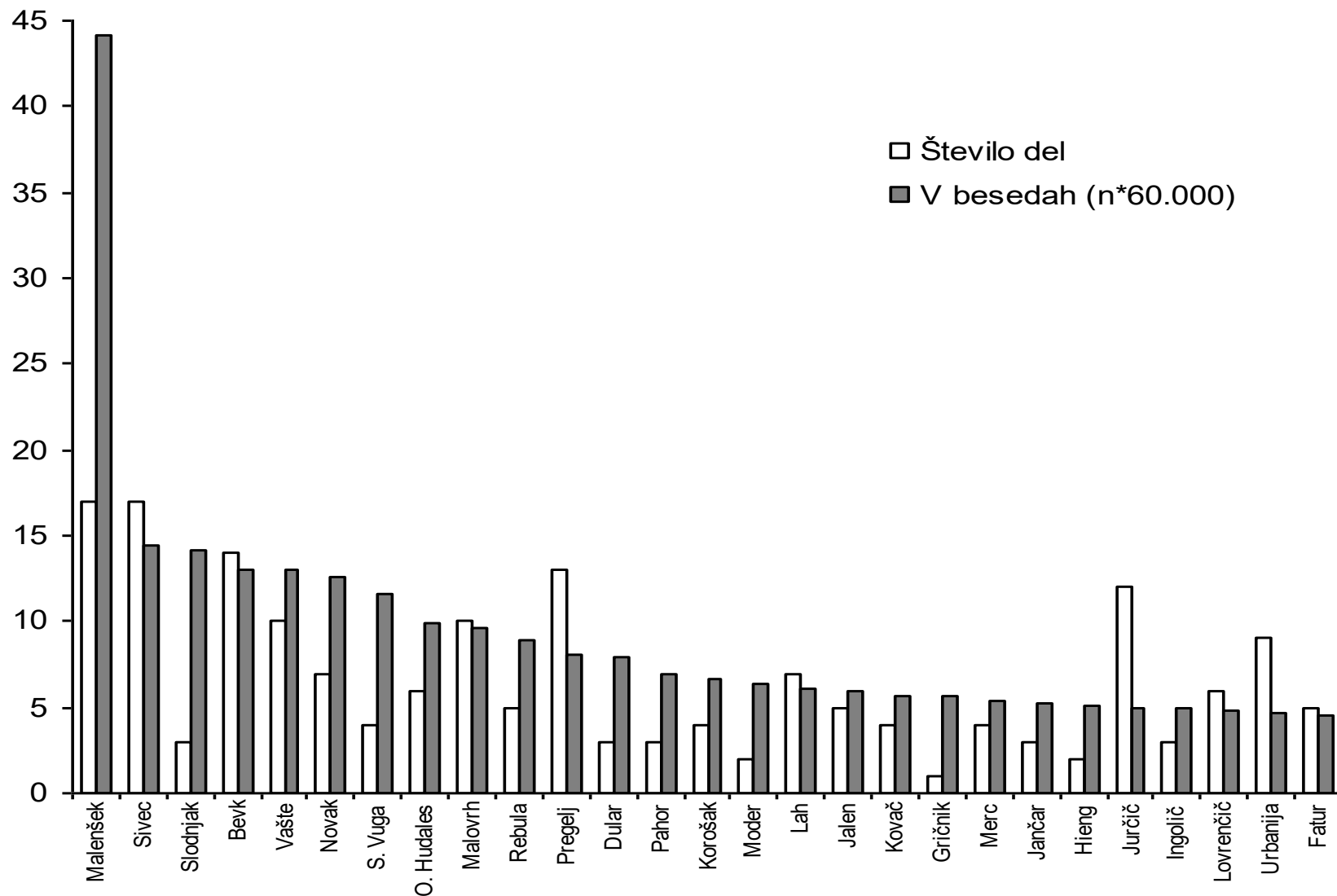
Zgodovinska pripoved po predstavljenih stoletjih

Žanrski tipi zgodovinske povesti v času

Stol.	Nase- lit.+ pokri- stjan.	Verski boji	Bio- grafska	Rod- binska	Viteška	Lokal- no- zgod.	Turška	Ljube- zenska	Uskoš- ka	Upor- niška	Čar- niška	Kmeč- ska	
> 50	1	2											3
60-130	14	2	5	1	5								27
14.	3	1	2	1	1	3	1						12
15.		0	3	1	4	7	17	6	1	3	1		43
16.		10	6	3	1	3	15	6	5	8	2	2	61
17.		7	5	1		16	2	2	11	3	4	5	56
18.			10	6		16		6	1	5	2	3	49
19.			32	11		13		3		5	0	7	71
20.			12			4		4			1	2	23
	18	22	75	24	11	62	35	27	18	24	10	19	345

Avtorji zgodovinskega romana

Avtorji zgodovinskega romana

Mimi Malenšek, najplodovitejša zgodovinska romanopiska: biografski romani o Trubarju, Hrenu, Gallusu, Prešernu, Murnu in Ketteju, čebelarju Antonu Janši, o kroparskih kovačih ...

Avtorji zgodovinskega romana

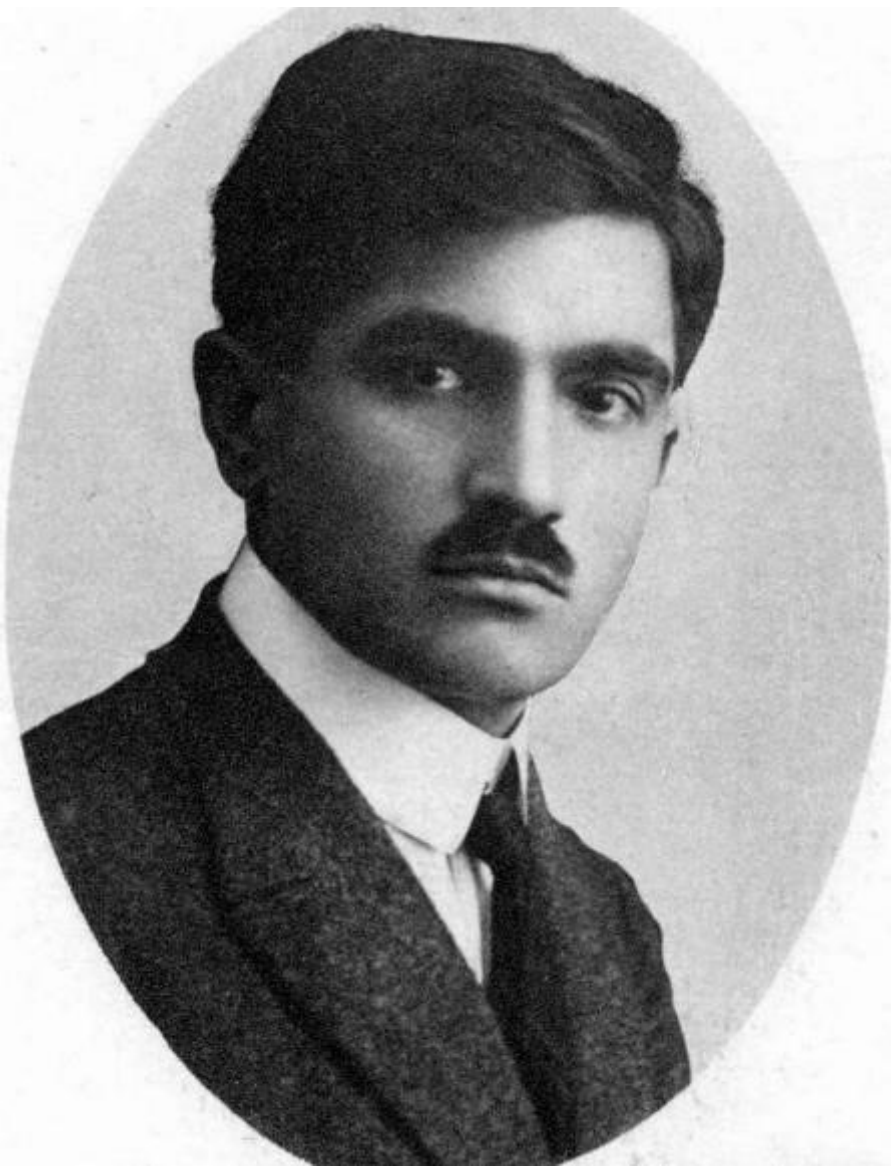
Ivan Sivec, trilogija o Karantaniji, biografske povesti o P. P. Glavarju, Gregorčiču, Jakobu Aljažu, Adamu Ravbarju, Prešernu ...

Avtorji zgodovinskega romana

Anton Slodnjak, literarni zgodovinar in avtor najdaljšega zgodovinskega romana *Pogine naj pes!* (514.000 besed) o življenju Frana Levstika; napisal je tudi biografska romana o Prešernu in Cankarju

Avtorji zgodovinskega romana

France Bevk, prvi avtor kmečke povesti,
sicer pa avtor zgodovinske tetralogija
Znamenja na nebu, 1927--1930

Avtorji zgodovinskega romana

Josip Jurčič (1844--1881), slovenski Walter Scott

Avtorji zgodovinskega romana

Hinko
Smrekar,
Slovenski
literati,
1913;
Ivan
Tavčar,
avtor
*Visoške
kronike*,
1919, v
sredini

Avtorji zgodovinskega romana

Miroslav Malovrh, borbeni liberalski žurnalist, urednik *Slovenskega naroda* in avtor desetih viteških romanov na začetku 20. stoletja: *Strahovalci dveh kron*, *Na devinski skali*, *Osvetnik*, *Kralj Matjaž*, *Opatov praporščak* ...

Avtorji zgodovinskega romana

Ivan Pregelj (1883--1960), avtor zgodovinskih romanov z duhovnikom v glavni vlogi: *Tolminci*, *Plebanus Joannes*, *Bogovec Jernej*, *Magister Anton* ...

Avtorji zgodovinskega romana

Vladimir Bartol, *Alamut*, 1938

Avtorji zgodovinskega romana

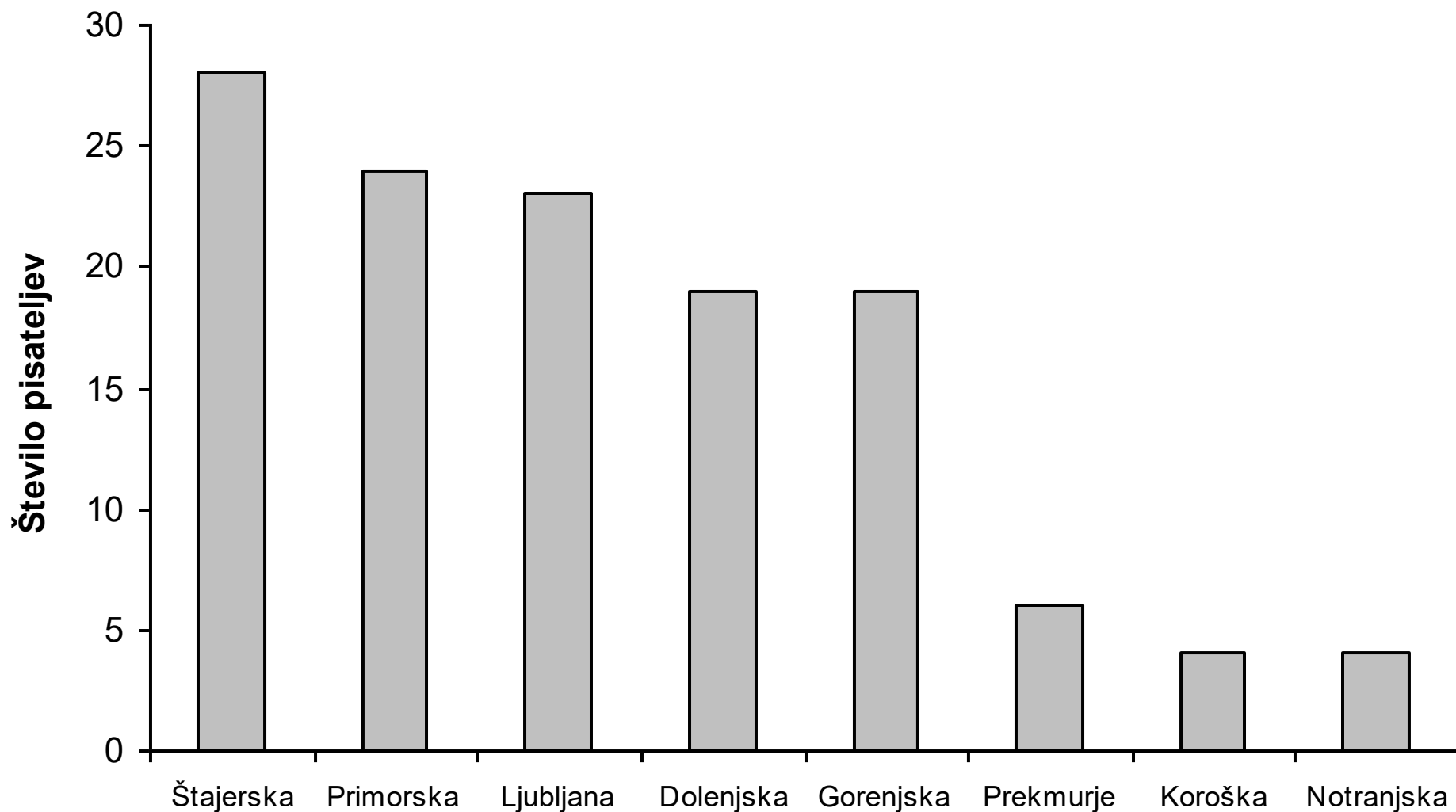
Igor Škamperle,
Kraljeva hči, 1997

Avtorji zgodovinskega romana

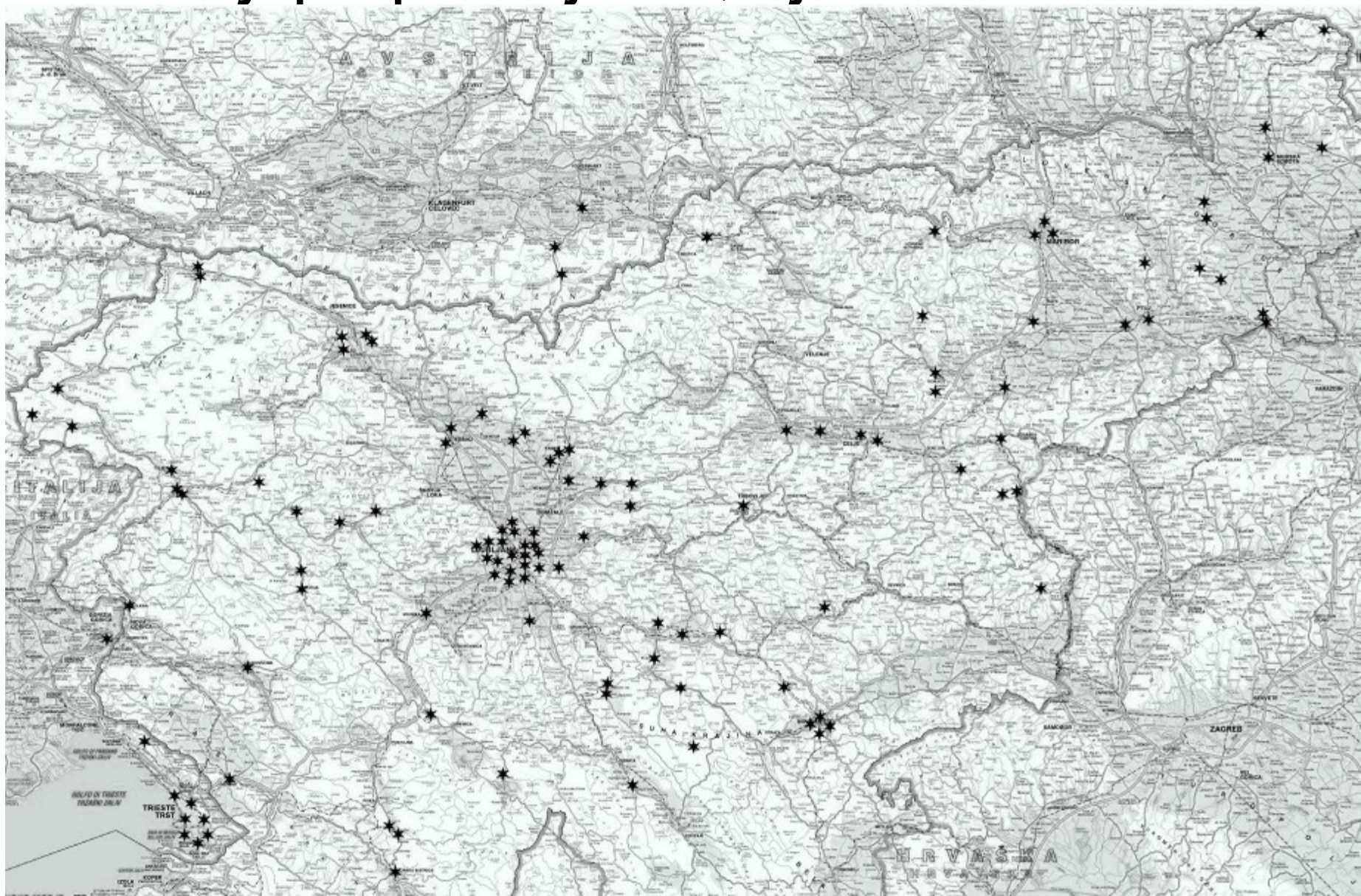

Alojz Rebula, *V Sibilinem vetru,*
Maranatha ...

Avtorji po pokrajinah, kjer so se rodili

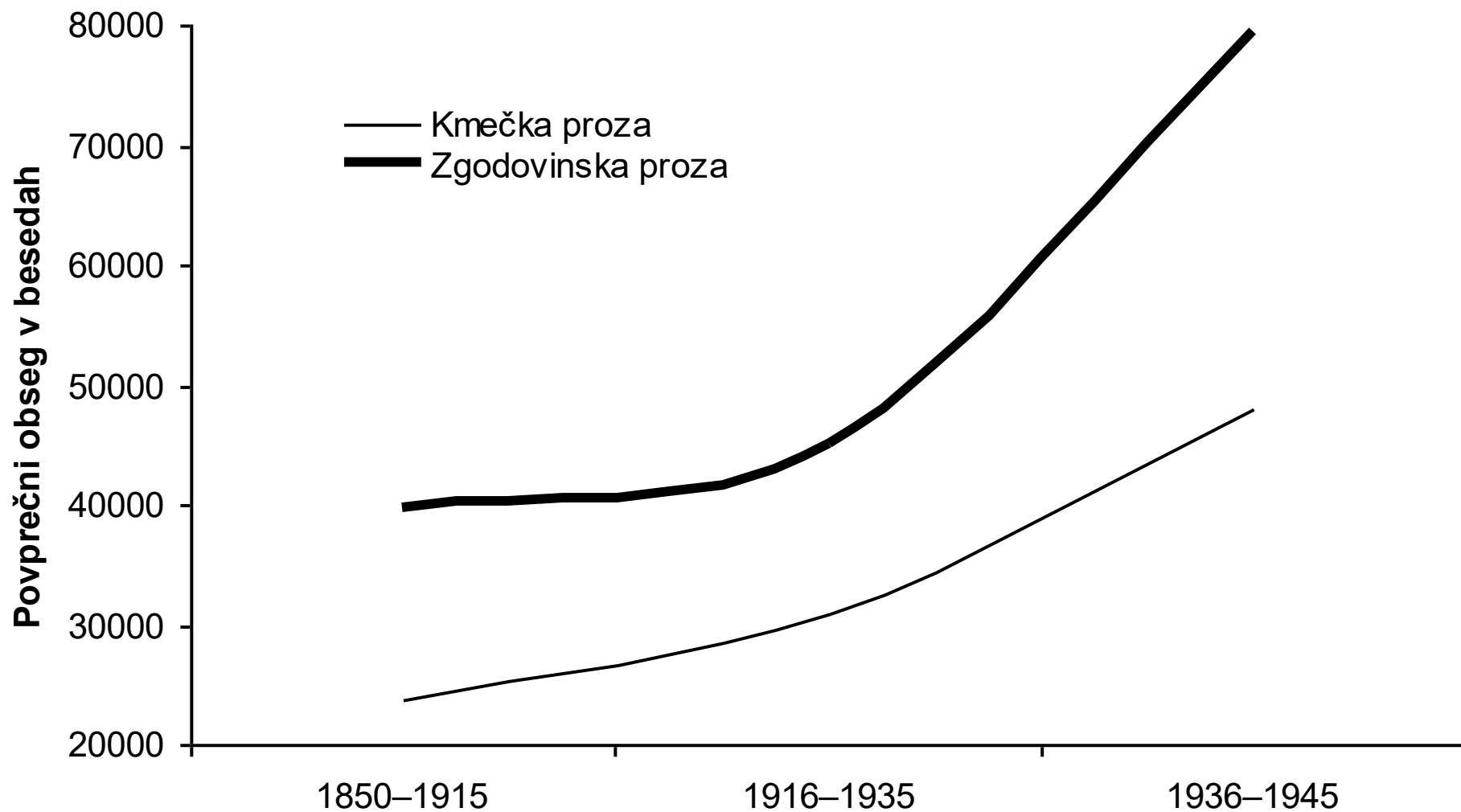
Avtorji po pokrajinah, kjer so se rodili

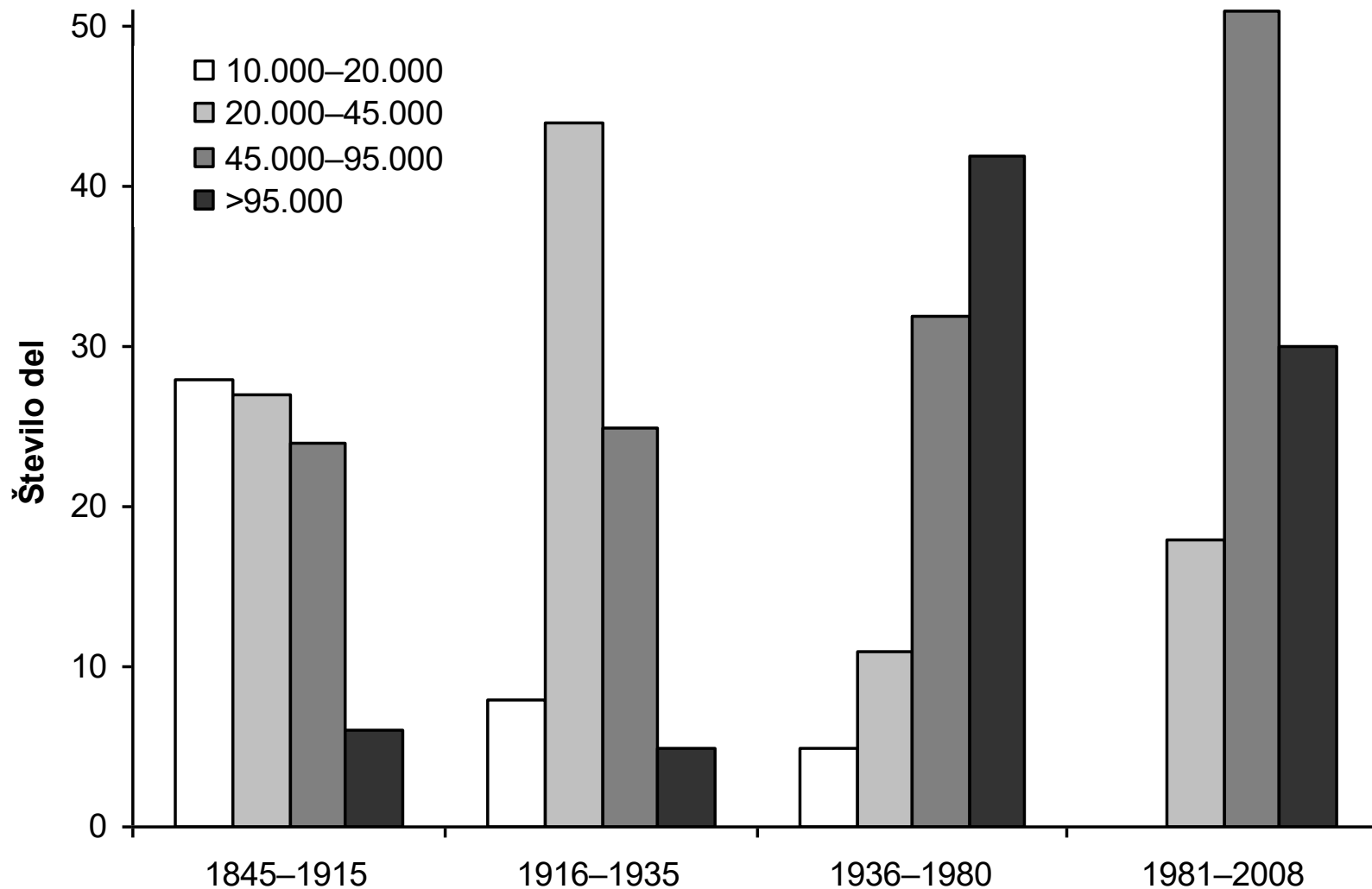
Zgodovinska in kmečka proza

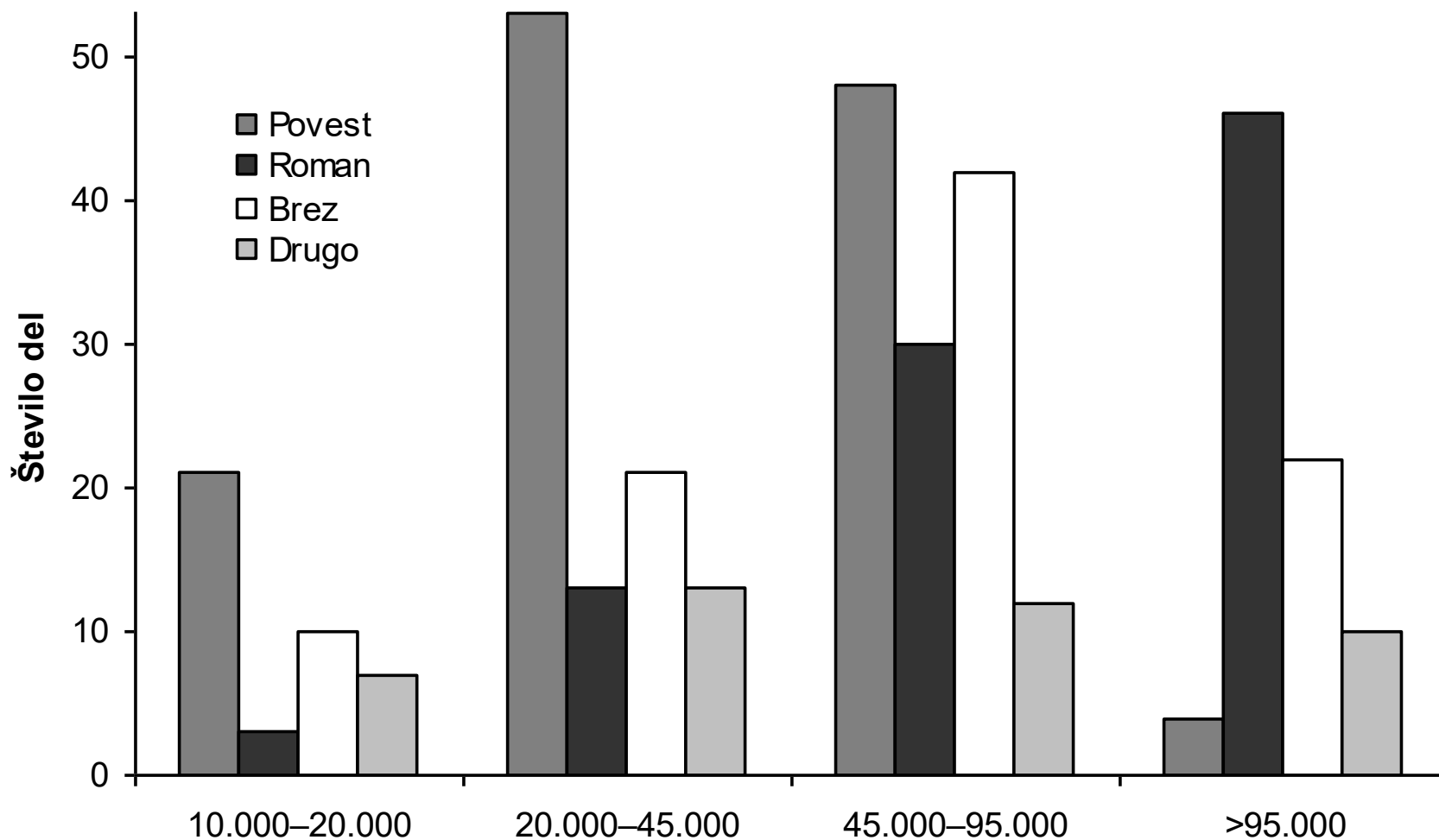
Daljšanje pripovedne proze

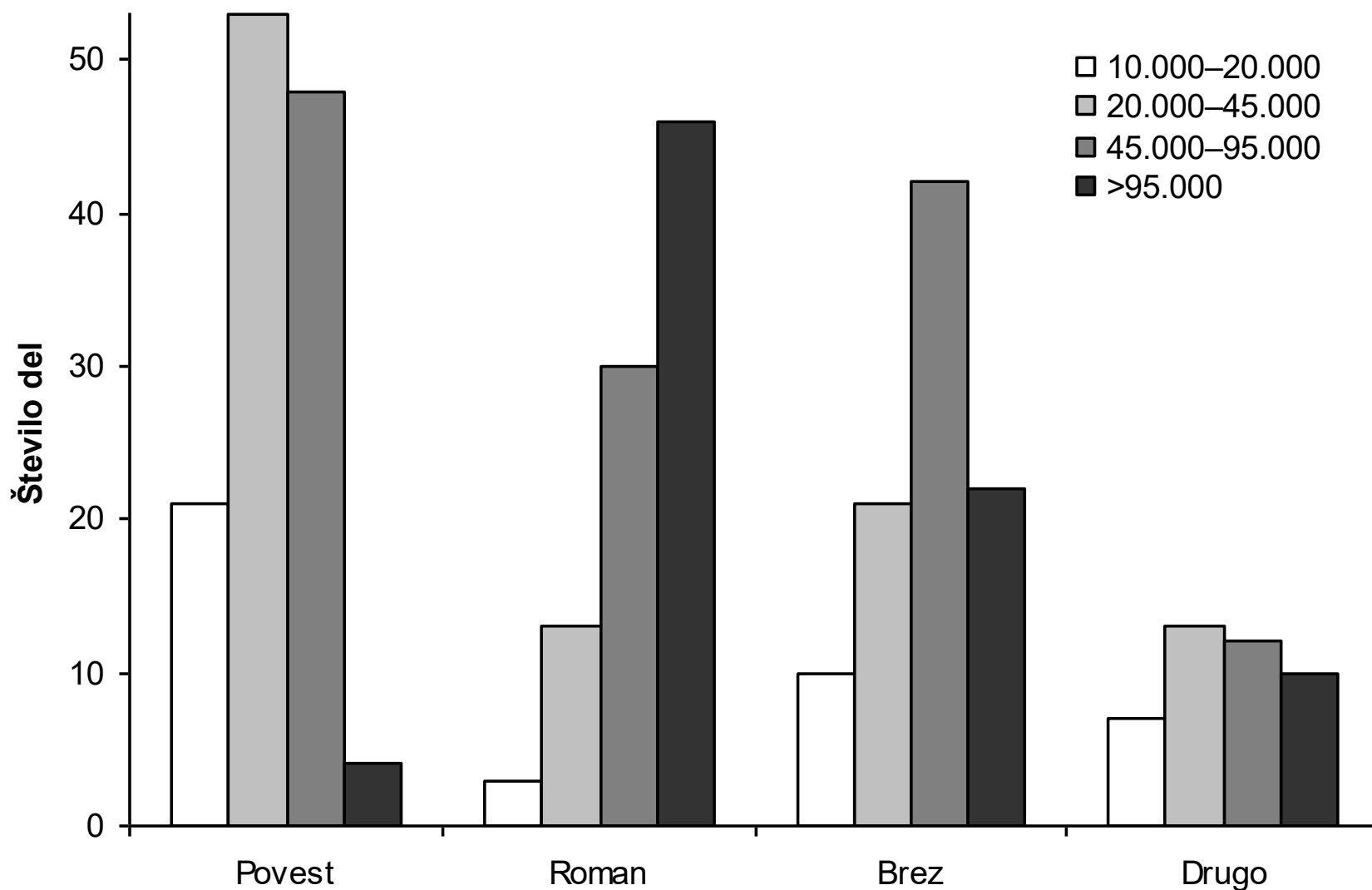
Obsegovni tipi zgodovinske proze

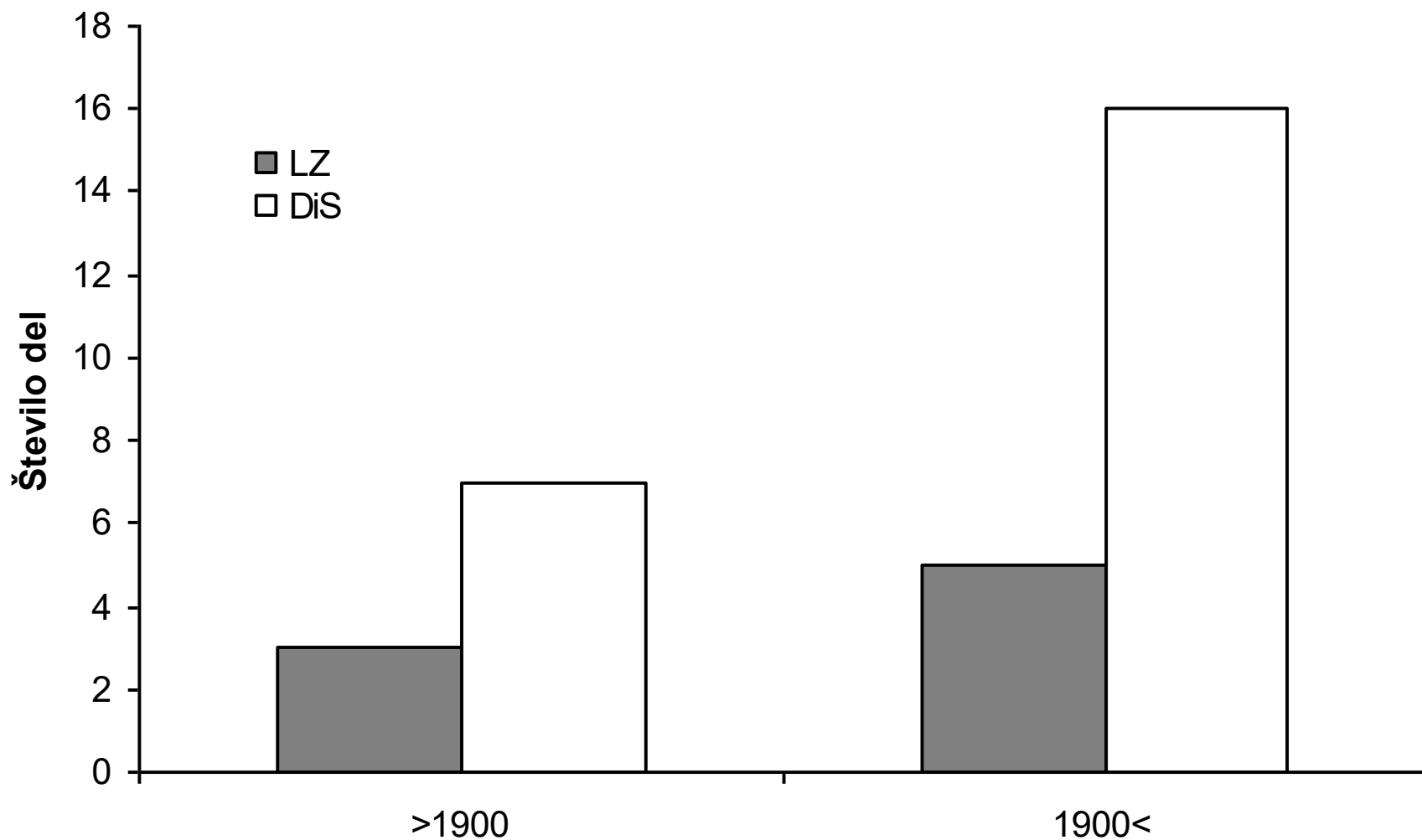
Predvidljivost vrste glede na dolžino

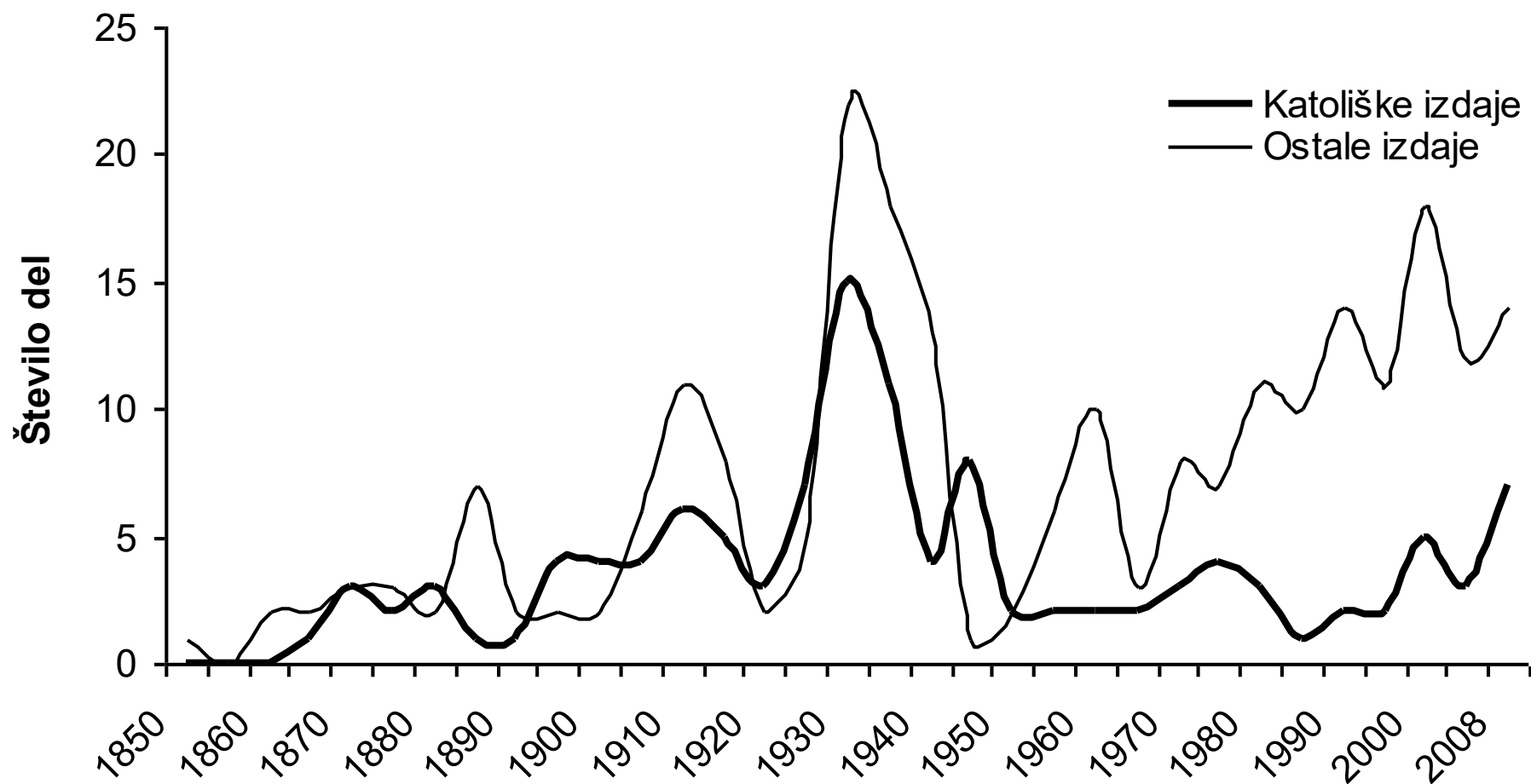
Obsegovne preference vrst

Zgodovinska pripoved v revijah *Ljubljanski zvon* in *Dom in svet*

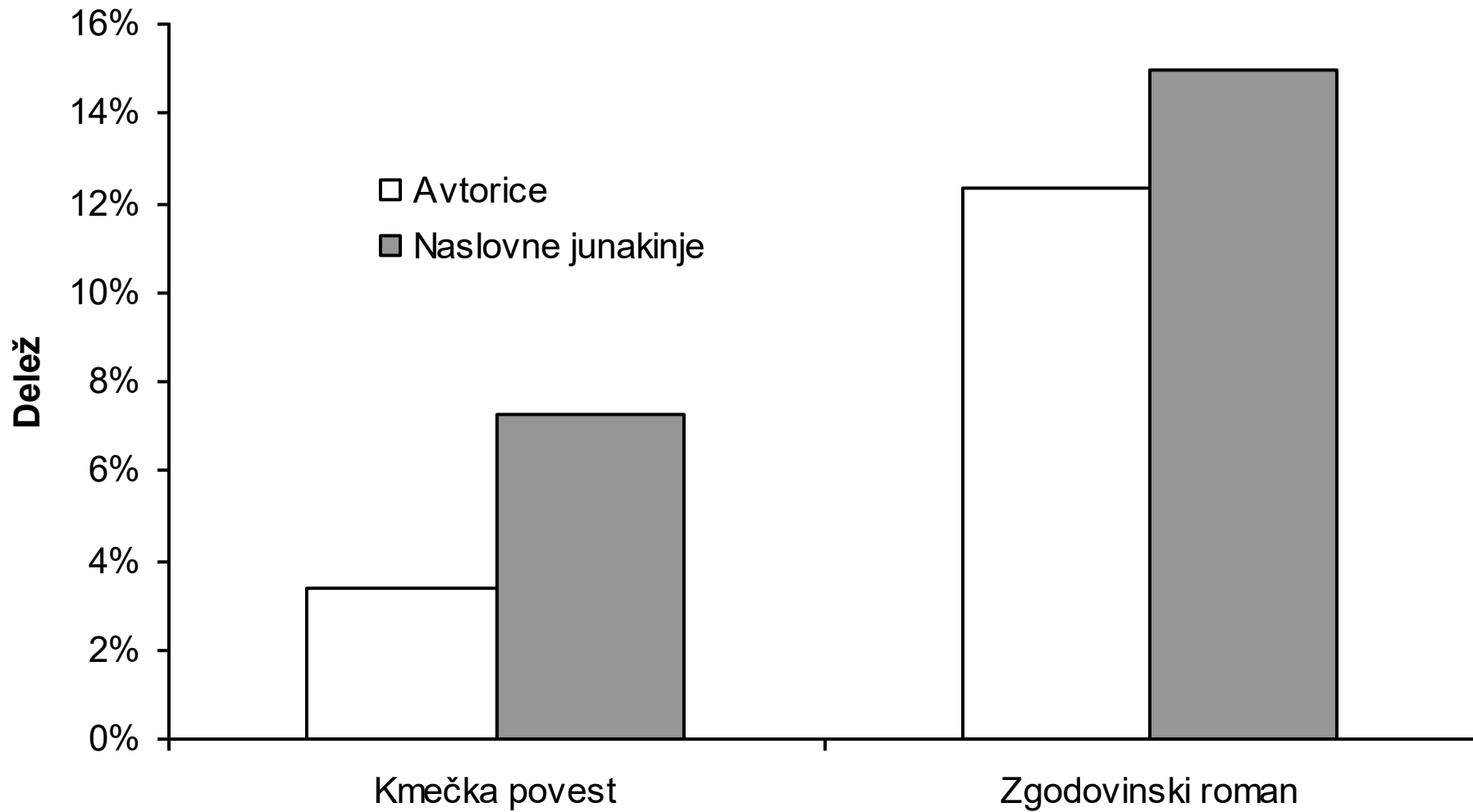
Katoliška in liberalna zgodovinska pripoved

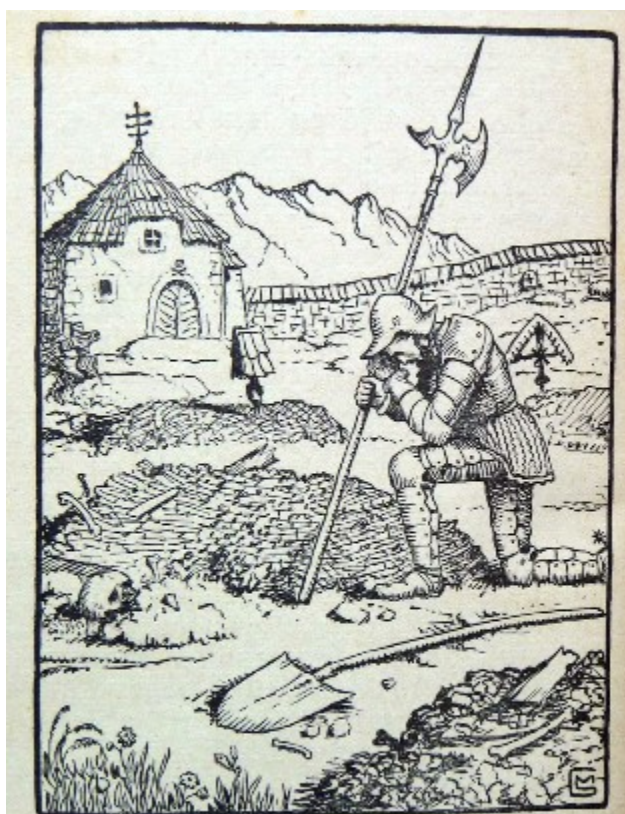

Dimežovo slovo od Katrce,
Anton Cerar – Danilo, *Dimež*,
1945

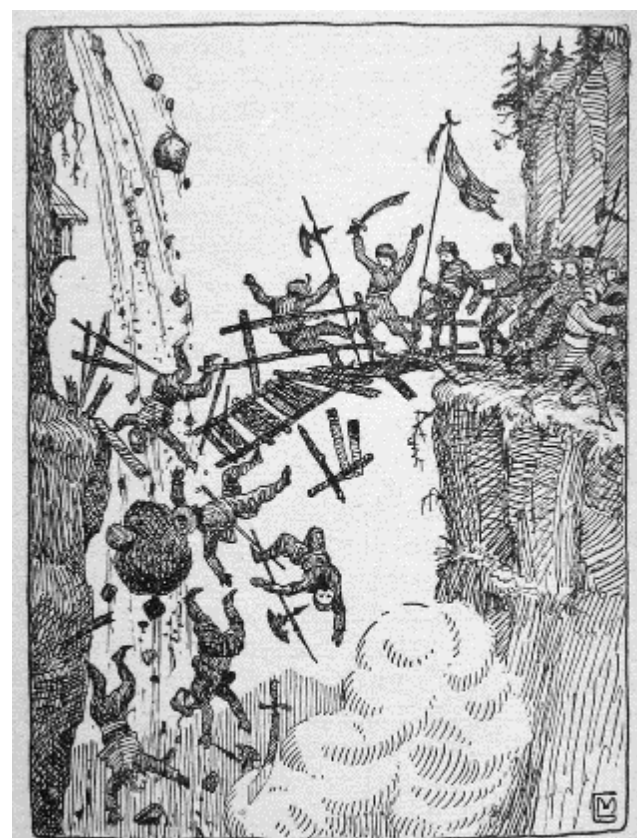
Ženske

Gregor Žerjav, Črna žena, 1910

Pri pogrebu Kroparskega možka je bilo rosno marsikako oko, zlasti pa je jokal ob njegovem grobu neki avstrijski vojak z dolgo, črno brado,

Gorjanci so pravočasno opazili nevarnost in zato pognali „mrtvaški mostič“ v zrak.

Ivan Janežič,
Gospa s Pristave,
1894 (o vojvodinji
Viridi Visconti
(1351—1407),
materi Ernesta
Železnega

Strategije nacionalnega preživetja v slovenskem zgodovinskem romanu

- Eliminacija tujega
- Sprenevedanje, da tujega ni; tuje se vedno izkaže za naše
- Prevzem in adaptacija tujega
- (Asimilacija tujega)
- (Utopitev v tujem)